

MONEDE HISTRIENE DE ARGINT DINTR-UN TEZAU DESCOPERIT ÎN SUDUL BASARABIEI

Mihai Dima*

Cuvinte cheie: *Istros, Marea Neagră, Basarabia, monede de argint, tezaur.*

Keywords: *Istros, Black Sea, Bessarabia, silver coins, hoard.*

Rezumat: *Autorul prezintă patru monede histriene dispersate dintr-un tezaur descoperit în sudul Basarabiei. Este vorba despre didrahme / stateri de argint din Grupa a III-a de emisiuni a cetății Istros, aparținând seriilor Σ (1 exemplar) și Y (3 exemplare). Fotografii de avers ale pieselor au fost postate pe forumul unui site specializat în comercializarea de antichități on-line din Ucraina la sfârșitul anului 2018, două dintre acestea fiind ulterior oferite spre vânzare pe același site.*

Abstract: *The author presents four Istrian coins discovered in southern Bessarabia, whose state of preservation proves that they come from a hoard. These coins are silver stateri from Group III, belonging to the Σ (1 specimen) and Y (3 specimens) series. Obverse photos of the coins were posted on a Ukrainian forum in December 2018. Later, two of them were sold on another section of the same site.*

Între numeroasele fotografii postate de către un utilizator pe forumul unui site specializat în comercializarea de antichități on-line din Ucraina, cu scopul de a ilustra „recolta” obținută pe parcursul anului 2018 cu ajutorul detectorului de metale, se găsesc și câteva imagini care înfățișează aversuri ale unor monede histriene de argint de tip clasic¹. Din comentarii rezultă că zona de proveniență a pieselor este sudul Basarabiei, teritoriu aflat astăzi în granițele Ucrainei.

Ne-au atras atenția în mod deosebit patru monede de nominal mare, didrahme sau stateri de argint, care aveau depuneri similare și care se încadrau într-o etapă a producției monetare histriene puțin reprezentată în descoperiri până acum. Nu există niciun dubiu că acestea provin dintr-un tezaur, cu atât mai important, cu cât ar fi al doilea depozit monetar susceptibil de a fi încheiat cu piese din Grupa a III-a de emisiuni a cetății Istros².

Chiar dacă monedele erau necurățate, am reușit să identificăm ștanțele, care sunt specifice unora dintre seriile din faza finală a Grupei a III-a, datate la mijlocul secolului al IV-lea a. Chr.³. Ulterior, două dintre piese, mai mult sau mai puțin curățate, dar complet ilustrate, au fost oferite spre vânzare, în secțiunea corespunzătoare a site-ului menționat. Întrucât pentru două dintre monede am avut la dispoziție doar fotografii de avers, păstrăm anumite rezerve privind identificarea lor exactă, dar acestea sunt mai degrabă teoretice.

* Banca Națională a României.

1. <https://forum.violity.com/viewtopic.php?t=1972801> (16.12.2018).

2. Poenaru Bordea 2001, p. 16; Dima 2018.

3. Dima 2018, p. 165.

Cea mai timpurie și cea mai interesantă dintre piese aparține seriei Σ , una dintre cele mai rare emisiuni histriene de argint (Pl. I, nr. 1 și 5). Cunoaștem o singură monedă cu această siglă, bătută cu aceeași pereche de ștanțe ca și exemplarul publicat acum⁴. Deoarece este una dintre cele două piese mai bine documentate⁵, dispunem și de greutatea acesteia: 6,51 g.

Celelalte trei monedeau fost bătute cu ștanțe de avers atestate pentru seria Y (Pl. I, nr. 6 și 7), două având la origine aceeași matriță (Pl. I, nr. 2-3). Una dintre ele fost vândută la sfârșitul anului 2018 (Pl. I, nr. 3 și 6)⁶, confirmându-se cu această ocazie atât prezumția că aparține seriei Y, cât și informația privind zona de proveniență a tezaurului⁷. Întrucât a fost cântărită pe o balanță cu o singură zecimală, greutatea acesteia (6,5 g) este orientativă.

Cele patru piese se încadrează foarte bine în structura unui tezaur descoperit în sau ante 2013, tot pe teritoriul Ucrainei⁸, dar culoarea depunerilor este diferită de a pieselor necurățate din acest depozit monetar, ceea ce ne permite să avem în vedere o nouă descoperire, care se încadrează în același orizont cronologic⁹.

Bibliografie / Bibliography

Dima 2018: M. Dima, *Monede histriene de argint descoperite la nordul Mării Negre*, Studii și Cercetări de Numismatică, s.n., V-VIII (XVII-XX), București, 2014-2017 (2018), p. 159-165.

Poenaru Bordea 2001: Gh. Poenaru Bordea, *Atelierul monetar al cetății Istros în perioada autonomiei*, în Simpozion Chișinău 2000, p. 9-33.

Lista ilustrațiilor / List of illustrations

Plansa / Plate I: Monede de argint emise la Istros (Grupa III) / Silver coins of Istros (Group III).

Nr. 1-4 / No. 1-4: <https://forum.violity.com>

Nr. 5-6 / No. 5-6: <https://auction.violity.com>

Nr. 7 / No.7: Solidus Numismatik, Winter-Auktion 53 mit Premium-Teil (Live), lot 137.

4. Gorny&MoschGiessenerMünzhandlung, Auction 169, lot 40.

5. [https://violity.com/109732742-istrijskaya-drahma-frakiya\(10.12.2021\)](https://violity.com/109732742-istrijskaya-drahma-frakiya(10.12.2021)).

6. [https://auction.violity.com\(28.12.2018\)](https://auction.violity.com(28.12.2018)).

7. Piesa era localizată în orașul Ismail din sudul Basarabiei.

8. Dima 2018.

9. Foarte probabil, alte două monede din seria Y oferite spre vânzare pe același site, în cursul anului 2018, cu mențiunea că sunt localizate în orașul Ismail, fac parte din același tezaur.

1

2

3

4

5

6

7

Pl. I. Monede de argint emise la Istros (Grupa III).